

Úradnými jazykmi Európskeho súdu pre ľudské práva sú anglický jazyk a francúzsky jazyk. Tento preklad nie je pre Súd záväzný.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation does not bind the Court.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction ne lie pas la Cour.

Tlačové oddelenie

Prehľad – Nenávistné prejavy

november 2017

Tento prehľad nie je vyčerpávajúci a nie je pre Európsky súd pre ľudské práva záväzný.

Nenávistné prejavy

*„Sloboda prejavu je jedným zo základných pilierov [demokratickej] spoločnosti, jedna zo základných podmienok pre jej pokrok a pre rozvoj každého človeka. Podľa odseku 2 článku 10 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv, **sa vzťahuje nielen na také informácie alebo myšlienky, ktoré sú priaznivo prijímané alebo považované za neškodné či bezvýznamné, ale tiež na tie, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo akúkoľvek skupinu obyvateľstva.** Také sú požiadavky plurality, tolerance a otvorenosti, bez ktorých neexistuje demokratická spoločnosť. To okrem iného znamená, že každá formálna požiadavka, podmienka, obmedzenie alebo sankcia uložená v tejto oblasti musí byť primeraná legitímnemu sledovanému cieľu.“* ([Handyside proti Spojenému kráľovstvu](#), rozsudok zo 7. decembra 1976, ods. 49).

*„...[T]olerancia a úcta k rovnakej dôstojnosti všetkých ľudských bytostí predstavujú základ demokratickej, pluralitnej spoločnosti. Napriek uvedenému, **môže byť z principiálneho hľadiska nevyhnutné** v niektorých demokratických spoločnostiach **postihovať alebo dokonca brániť takým formám prejavov, ktoré sú založené na netolerancii, ktoré šíria, podnecujú, podporujú alebo ospravedlňujú nenávisť...** za predpokladu, že akékoľvek uložené formálne požiadavky, podmienky, obmedzenia alebo sankcie sú primerané legitímnemu sledovanému cieľu.“* ([Erbakan proti Turecku](#), rozsudok zo 6. júla 2006, ods. 56).

1. Pri riešení prípadov týkajúcich sa podnecovania k nenávisti a slobody prejavu Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj ako „ESLP“ alebo „Súd“) využíva dva prístupy, ktoré poskytujú [Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd](#) (ďalej aj ako „Dohovor“):

- prístup vylúčenia z ochrany poskytovanej Dohovorom, stanovený v článku 17 (zákaz zneužitia práva), v prípadoch, v ktorých dotknuté komentáre predstavujú nenávistné prejavy a negáciu základných hodnôt Dohovoru;

- prístup stanovenia obmedzení poskytovanej ochrany, uvedený v článku 10 ods. 2 Dohovoru (tento prístup je používaný v prípadoch, keď dotknutý prejav síce je nenávistným prejavom, nie je však pravdepodobné, že by ničil základné hodnoty Dohovoru).

2. Spravodajské internetové portály, zriadené na obchodné a profesijné účely, ktoré poskytujú priestor pre užívateľské komentáre, preberajú na seba "povinnosti a zodpovednosť" spojenú so slobodou prejavu v súlade s článkom 10 ods. 2 Dohovoru, keď ich používatelia šíria nenávistné prejavy a komentáre vedúce k priamemu podnecovaniu násilia.

Vylúčenie z ochrany, ktorú poskytuje dohovor

„Niet pochýb o tom, že každá poznámka namierená proti základným hodnotám Dohovoru by mala byť vyňatá z ochrany podľa článku 10 [sloboda prejavu] prostredníctvom článku 17 [zákaz zneužitia práva] (...)“ ([Seurot proti Francúzsku](#), rozhodnutie o prijateľnosti z 18. mája 2004).

Etnická nenávisť

Pavel Ivanov proti Rusku

Rozhodnutie o prijateľnosti z 20. februára 2007.

Sťažovateľ, majiteľ a editor novín, bol odsúdený za verejné podnecovanie k etnickej, rasovej a náboženskej nenávisti prostredníctvom masmédií. Je autorom a vydavateľom série článkov znázorňujúcich Židov ako zdroj zla v Rusku, požadujúcich ich vylúčenie zo spoločenského života. Obviňoval celú etnickú skupinu z prípravy sprisahania proti ruskému ľudu a pripísal fašistickú ideológiu židovským čelným predstaviteľom. Sťažovateľ vo svojich publikáciách, ako aj vo svojich ústnych vyjadreniach na súde sústavne upieral Židom právo na národnú hrdosť, tvrdiac, že netvorí národ. Sťažovateľ sa sťažoval najmä to, že jeho odsúdenie za podnecovanie k rasovej nenávisti bolo neodôvodnené.

ESĽP vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** (nezlučiteľnú *ratione materiae*). Nemal pochýb o výrazne antisemitskom charaktere názorov sťažovateľa a súhlasil s posúdením zo strany vnútroštátnych súdov, že prostredníctvom svojich publikácií sa snažil podnecovať nenávisť voči židovskému obyvateľstvu. Takýto všeobecný a prudký útok na jednu etnickú skupinu je namierený proti základným hodnotám Dohovoru, predovšetkým proti tolerancii, sociálnemu zmieru a nediskriminácii. Preto podľa článku 17 Dohovoru (zákaz zneužitia práv), sťažovateľ nemohol požívať ochranu v zmysle článku 10 Dohovoru (sloboda prejavu).

Pozri tiež: **W. P. a ďalší proti Poľsku** (č. 42264/98), rozhodnutie o prijateľnosti z 2. septembra 2004 (týkajúce sa odmietnutia povoliť založenie združenia so stanovami obsahujúcimi antisemitské vyhlásenia zo strany poľských orgánov – Súd rozhodol, že sťažovatelia nemohli požívať ochranu podľa článku 11 Dohovoru (sloboda zhromažďovania a združovania).

Popieranie a revizionizmus historických udalostí

Garaudy proti Francúzsku

Rozhodnutie o prijateľnosti z 24. júna 2003.

Sťažovateľ, autor knihy s názvom „Zakladajúce mýty moderného Izraela“, bol odsúdený za spochybňovanie existencie zločinov proti ľudskosti, ohováranie skupiny osôb na verejnosti (v tomto prípade židovskej komunity) a podnecovanie k rasovej nenávisti. Tvrdil, že tým bolo porušené jeho právo na slobodu prejavu.

ESĽP vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** (nezlučiteľnú *ratione materiae*). Mal za to, že obsah poznámok sťažovateľa vyústil do popierania holokaustu a poukázal na to, že popieranie zločinov proti ľudskosti bolo jedným z najzávažnejších foriem rasového hanobenia Židov a podnecovania nenávisti k nim. Spochybňovanie existencie jasne definovaných historických udalostí nepredstavovalo vedecký alebo historický výskum; skutočným účelom bolo rehabilitovať národno-socialistický režim a obviniť samotné obeť z falšovanie histórie. Nakoľko tieto činy boli zjavne nezlučiteľné so základnými hodnotami, ktoré Dohovor presadzuje, ESĽP uplatnil článok 17 (zákaz zneužitia práv), a rozhodol, že sťažovateľ nie je oprávnený sa odvolávať na článok 10 Dohovoru (sloboda prejavu).

Pozri tiež: **Honsik proti Rakúsku**, rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva (ďalej ako „Komisia“) z 18. októbra 1995 (týkajúce sa publikácie popierajúcej spáchanie genocídy v plynových komorách v koncentračných táboroch počas národného socializmu); **Marais proti Francúzsku**, rozhodnutie Komisie z 24. júna 1996 (týkajúce sa článku v odbornom periodiku zameranom na demonštrovanie vedeckej nevierohodnosti „údajného splyňovania“).

M'Bala M'Bala proti Francúzsku

Rozhodnutie o prijateľnosti z 20. októbra 2015 .

Tento prípad sa týkal odsúdenia Dieudonného M'Balu M'Balu, komika s politickými aktivitami, pre verejné urážky namierené proti osobe alebo skupine osôb na základe ich pôvodu alebo príslušnosti k určitej etnickej skupine, národu, rase alebo náboženstvu, konkrétne sa v tomto prípade jednalo o osoby židovského pôvodu alebo viery. Na konci svojej šou v decembri 2008 v „Zénithe“ v Paríži, si sťažovateľ pozval Roberta Faurissona, akademika, ktorý bol vo Francúzsku viackrát odsúdený za svoje revizionistické názory a názory spochybňujúce historické udalosti, predovšetkým v súvislosti s popieraním existencie plynových komôr v koncentračných táboroch, aby sa k nemu pridal na javisku a prijal „cenu za nečestnosť a zlomyseľnosť“. Cena, ktorá mala podobu trojramenného svietnika s jablkom na každom ramene, mu bola udelená hercom, ktorý mal na sebe oblečenie nazvané „odev svetla“ – pásikavé pyžamo s pri-šitou žltou hviezdou s nápisom „Žid“ – ktorý tak zobrazoval žida deportovaného do koncentračného tábora.

ESĽP vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** (nezlučiteľnú *ratione materiae*) podľa článku 35 Dohovoru (podmienky prijateľnosti), pričom dospel k záveru, že podľa článku 17 Dohovoru (zákaz zneužitia práv), sťažovateľ nebol oprávnený na ochranu podľa článku 10 Dohovoru (sloboda prejavu). ESĽP predovšetkým vzal do úvahy, že počas urážajúcej scény už vystúpenie nebolo vnímané ako zábava, ale pripomínalo politické stretnutie, ktoré pod rúškom humoru hlásalo spochybňovanie historických udalostí prostredníctvom kľúčovej úlohy, ktorá bola zverená vystúpeniu Roberta Faurissona a ponižujúcemu zobrazeniu obeť židovskej deportácie mužom, ktorý popiera ich vyhladzovanie. Podľa názoru ESĽP toto vystúpenie nepatrilo medzi také, ktoré napriek svojmu satirickému a provokačnému charakteru požívajú ochranu podľa

článku 10 Dohovoru, ale v skutočnosti bolo s prihliadnutím na okolnosti iba demonštráciou nenávisti a antisemitizmu a podpory popieračov holokaustu. Predstierajúc, že ide o umeleckú tvorbu, vystúpenie v skutočnosti vyvolalo rovnaké nebezpečenstvo ako nečakaný a náhly útok, pričom poskytlo priestor pre prezentáciu ideológie, ktorá je v rozpore s hodnotami Dohovoru. EŠLP dospel k záveru, že sťažovateľ sa snažil odkloniť článok 10 od jeho skutočného účelu tým, že využil svoje právo na slobodu prejavu na účely, ktoré sú nezlučiteľné s literou a duchom Dohovoru, a ktoré, ak by boli povolené, by prispeli k deštrukcii práv a slobôd chránených Dohovorom.

Rasová nenávisť

Glimmerveen a Hagenbeek proti Holandsku

Rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva z 11. októbra 1979.

V tomto prípade boli sťažovatelia odsúdení za držanie letákov určených „Bielym Holanďanom“, ktoré hlásali, aby každý, kto nie je biely, opustil Holandsko.

Komisia vyhlásila sťažnosť za **neprijateľnú**, konštatujúc, že článok 17 Dohovoru (zákaz zneužitia práv) neumožňuje použitie článku 10 (sloboda prejavu) k šíreniu myšlienok, ktoré sú rasovo diskriminačné.

Náboženská nenávisť

Norwood proti Spojenému kráľovstvu

Rozhodnutie o prijateľnosti zo 16. novembra 2004.

Sťažovateľ vo svojom okne umiestnil plagát Britskej národnej strany, ktorej bol členom, znázorňujúci budovu Twin Towers v plameni. Plagát bol doplnený slovami: "Islam z Británie - chráňte britský národ". V dôsledku toho bol sťažovateľ odsúdený za nepriateľstvo voči náboženskej skupine s pritažujúcimi okolnosťami. Sťažovateľ okrem iného tvrdil, že bolo porušené jeho právo na slobodu prejavu.

EŠLP vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** (nezlučiteľnú *ratione materiae*). Konštatoval, že vo všeobecnosti platí, že takýto prudký útok proti náboženskej skupine, spájajúcej skupinu ako celok s vážnym teroristickým činom, bol nezlučiteľný s hodnotami hlásanými a zaručenými Dohovorom, najmä s toleranciou, sociálnym zmierom a nediskrimináciou. EŠLP preto rozhodol, že umiestnenie plagátu sťažovateľom v jeho okne predstavovalo skutok v zmysle článku 17 Dohovoru (zákaz zneužitia práv), a že sťažovateľ teda nemôže požadovať ochranu v zmysle článku 10 Dohovoru (sloboda prejavu).

Belkacem proti Belgicku

Rozhodnutie o prijateľnosti z 27. júna 2017.

Prípado sa týkal odsúdenia sťažovateľa, vodcu a hovorcu organizácie „Sharia4Belgium“ [Šaría pre Belgicko], ktorá bola v roku 2012 zrušená kvôli podnecovaniu k diskriminácii, nenávisti a násiliu v súvislosti so sťažovateľovými vyjadreniami o nemuslimských skupinách a práve šaría vo videách zverejnených na webovej stránke YouTube. Sťažovateľ namietal, že vôbec nemal v úmysle podnecovať iných k nenávisti, násiliu alebo diskriminácii, ale sa len snažil šíriť svoje myšlienky a názory. Tvrdil, že poznámky boli iba vyjadrením jeho slobody prejavu a slobody náboženského vyznania a neboli spôsobilé ohroziť verejný poriadok.

ESĽP vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** (nezlučiteľnú *ratione materiae*). Poznamenal najmä, že sťažovateľ vo svojich vyjadreniach vyzýval divákov, aby premohli nemoslimov, dali im príučku a bojovali proti nim. ESĽP skonštatoval, že predmetné poznámky boli značne nenávistné, a že sa sťažovateľ usiloval prostredníctvom videonahrávok vyvolať nenávisť, násilie a diskriminačné správanie voči všetkým nemoslimom. ESĽP zastával názor, že takýto všeobecný a prudký útok je nezlučiteľný s hodnotami tolerancie, sociálneho mieru a nediskriminácie, na ktorých je založený Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V súvislosti so sťažovateľovými vyjadreniami ohľadne práva šaría ESĽP ďalej podotkol, že v minulosti už rozhodol, že obhajovanie práva šaría za súčasného vyzývania k násiliu s cieľom zaviesť ho možno považovať za nenávistný prejav, a že každý zmluvný štát je oprávnený chrániť sa pred politickými hnutiami založenými na náboženskom fundamentalizme. V súvislosti s prejednávanej prípadom sa ESĽP domnieval, že sa sťažovateľ snažil odkloniť článok 10 (sloboda prejavu) od jeho skutočného účelu tým, že využil svoje právo na slobodu prejavu na účely, ktoré sú zjavne v rozpore s duchom Dohovoru. Preto ESĽP rozhodol, že v zmysle článku 17 Dohovoru (zákaz zneužitia práv) sťažovateľ nemohol požadovať ochranu podľa článku 10.

Hrozba pre demokratický poriadok

ESĽP spravidla vyhlási z dôvodov nezlučiteľnosti s hodnotami obsiahnutými v Dohovore za neprijateľné tie sťažnosti, ktoré sú inšpirované totalitnými doktrínami alebo tie, ktoré vyjadrujú názory, ktoré predstavujú hrozbu pre demokratický poriadok a ktoré majú tendenciu viesť k obnoveniu totalitného režimu.

Pozri, okrem iného: **Komunistická strana Nemecka proti Spolkovej republike Nemecko**, rozhodnutie Komisie z 20. júla 1957; **B. H., M. W., H.P. a G. K. proti Rakúsku** (sťažnosť č. 12774/87), rozhodnutie Komisie z 12. októbra 1989; **Nachtmann proti Rakúsku**, rozhodnutie Komisie z 9. septembra 1998; **Schimanek proti Rakúsku**, rozhodnutie o prijateľnosti z 1. 2. 2000.

Obmedzenia ochrany, ktorú poskytuje článok 10 dohovoru (sloboda prejavu)

Podľa článku 10 ods. 2 Dohovoru ESĽP postupne skúma, či existuje zásah do práva na slobodu prejavu, či tento zásah je v súlade s právom, a či sleduje jeden alebo viacero legitímnych cieľov a nakoniec aj to, či zásah je v demokratickej spoločnosti na naplnenie týchto cieľov nevyhnutný.

Ospravedlňovanie násilia a podnecovanie k nenávisti

Súrek proti Turecku (č. 1)

Rozsudok Veľkej komory z 8. júla 1999.

Sťažovateľ bol majiteľom týždenníka, ktorý uverejnil dva „listy čitateľov“, dôrazne odsudzujúce vojenské akcie v juhovýchodnom Turecku a obviňujúce orgány z brutálneho potláčania kurdskeho ľudu pri jeho boji za nezávislosť a slobodu. Sťažovateľ bol odsúdený za „šírenie propagandy proti nedeliteľnosti štátu a vyvolávanie nepriateľstva a nenávisti medzi

ľudmi“. Sťažoval sa, že jeho právo na slobodu prejavu bolo porušené.

ESĽP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 10 Dohovoru** (sloboda prejavu). Poukázal na to, že predmetné listy vyzývali na krvavú pomstu, a že jeden z článkov označoval konkrétne osoby menami, čím vzbudzoval nenávisť voči nim a vystavoval ich tak možnému riziku fyzického násillia. Napriek tomu, že sťažovateľ sa osobne nestotožňoval s názormi obsiahnutými v listoch, poskytol ich pisateľom priestor pre podnecovanie násillia a nenávisti. ESĽP mal za to, že sťažovateľ ako vlastník týždenníka, bol sprostredkovane subjektom povinností a zodpovednosti, ktoré majú editori článkov a novinári pri zbere a rozširovaní informácií verejnosti, a ktoré nadobúdajú ešte väčšiu dôležitosť v situáciách konfliktu a napätia.

Pozri, okrem iného: **Özgür Gunda proti Turecku**, rozsudok zo 16. marca 2000 (odsúdenie denníka za zverejnenie troch článkov s pasážami, ktoré obhajovali zintenzívnenie ozbrojeného odporu, oslavovali vojnu a hlásali úmysel bojovať do poslednej kvapky krvi); **Medya FM Reha Radyo vo Iletişim Hizmetleri A. S. proti Turecku**, rozhodnutie o prijateľnosti zo 14. novembra 2006 (pozastavenie práva na vysielanie na jeden rok po opakovanom vysielaní rozhlasových programov, ktoré boli považované za odporujúce zásadám národnej jednoty a územnej celistvosti a mali tendencie vyvolávať násillie, nenávisť a rasovú diskrimináciu).

Gúndúz proti Turecku

Rozhodnutie o prijateľnosti z 13. novembra 2003.

Sťažovateľ, vodca islamskej sekty, bol odsúdený za navádzanie k spáchaniu trestného činu a podnecovanie k náboženskej neznášanlivosti kvôli vyhláseniam, ktoré sa objavili v tlači. Bol odsúdený na štyri roky a dva mesiace väzenia a na pokutu. Sťažovateľ okrem iného tvrdil, že bolo porušené jeho právo na slobodu prejavu.

ESĽP vyhlásil sťažnosť za **nepríjateľnú** (zjavne nepodloženú), konštatujúc, že závažnosť sankcie uloženej sťažovateľovi nemožno považovať za neprimeranú vo vzťahu k legitímnemu cieľu, ktorým bolo predchádzanie verejnému navádzaniu na páchanie trestných činov. ESĽP zdôraznil, že vyhlásenia, ktoré môžu vyústiť do nenávistných prejavov alebo do obhajovania, alebo podnecovania násillia tak, ako to bolo v danom prípade, nemôžu byť považované za zlučiteľné s predstavou o tolerancii, a preto sú v rozpore so základnými hodnotami spravodlivosti a mieru uvádzanými v preambule Dohovoru. ESĽP uznal, že trest uložený sťažovateľovi, ktorý bol vyšší, vzhľadom na to, že trestný čin bol spáchaný prostredníctvom masmédií, bol prísny. Avšak domnieval sa, že ustanovenia vo vnútroštátnom práve, obsahujúce odstrašujúce tresty, môžu byť nevyhnutné, ak správanie dosiahne úroveň pozorovanú v danom prípade a stáva sa neúnosné tým, že popiera základné princípy pluralitnej demokracie.

Gúndúz proti Turecku

Rozsudok zo 4. decembra 2003.

Sťažovateľ bol samozvaným členom islamskej sekty. V televíznej debate vysielanej v neskorých večerných hodinách sa veľmi kriticky vyjadroval o demokracii, opisujúc súčasné svetské inštitúcie ako „bezbožné“, ostro kritizujúc sekulárne a demokratické princípy a otvorene vyzýval na zavedenie práva šaría. Bol odsúdený za verejné podnecovanie obyvateľstva k neznášanlivosti a nepriateľstvu na základe príslušnosti k náboženstvu alebo vierovyznaniu. Sťažovateľ tvrdil, že došlo k porušeniu jeho práva na slobodu prejavu.

ESĽP rozhodol, že **došlo k porušeniu článku 10 Dohovoru** (sloboda prejavu). Poznamenal najmä, že sťažovateľ, ktorý hlásal extrémistické myšlienky sekty, ktorej bol príslušníkom, s ktorými bola verejnosť už oboznámená, zohrával aktívnu úlohu v živej verejnej diskusii. Pluralitná debata sa snažila predstaviť sektu a jej neortodoxné názory, vrátane idey, že demokratické hodnoty sú nezlučiteľné s jej poňatím islamu. Téma bola predmetom širokej debaty v tureckých médiách a týkala sa otázky všeobecného záujmu. ESĽP mal preto za to, že poznámky sťažovateľa nemôžu byť považované za vyvolávanie násilia alebo nenávistné prejavy založené na náboženskej neznášanlivosti. Samotná skutočnosť, že bránil právo šaría, bez výzvy k jeho násilnému zavádzaniu, nemohlo byť považované za nenávistný prejav.

Faruk Temel proti Turecku

Rozsudok z 1. februára 2011.

Sťažovateľ, predseda povolenej politickej strany, prečítal na stretnutí strany pred médiami vyjadrenie, v ktorom kritizoval vojenskú intervenciu Spojených štátov amerických v Iraku a samoväzbu vodcu teroristickej organizácie. Kritizoval tiež zmiznutie osôb, ktoré boli v cele policajného zadržania. V dôsledku tohto prejavu bol sťažovateľ odsúdený za hlásanie propagandy z dôvodu, že verejne obhajoval použitie násilia a iné teroristické metódy. Sťažovateľ tvrdil, že bolo porušené jeho právo na slobodu prejavu.

ESĽP rozhodol, že v tomto prípade **bol porušený článok 10 Dohovoru** (sloboda prejavu). Poukázal predovšetkým na to, že sťažovateľ uskutočnil svoj prejav ako politický predstaviteľ a člen opozičnej politickej strany, ktorý tým vyjadroval názory svojej politickej strany na otázky, ktoré boli predmetom verejného záujmu. ESĽP dospel k záveru, že sťažovateľov prejav ako-taký nenabádal k použitiu násilia, ozbrojenému odporu či povstaniu, a preto nevyústil do nenávistného prejavu.

Pozri, okrem iného: **Dicle (č. 2) proti Turecku**, rozsudok z 11. apríla 2006 (odsúdenie za podnecovanie k nenávisti a nepriateľstvu na základe rozlišovania medzi spoločenskými triedami, rasami a náboženstvami, po zverejnení správy zo seminára); **Erdal Taş proti Turecku**, rozsudok z 19. decembra 2006 (odsúdenie za hlásanie propagandy proti nedeliteľnosti štátu z dôvodu uverejnenia vyhlásenia teroristickou organizáciou, po uverejnení článku v novinách, týkajúceho sa analýzy kurdskej otázky).

Rozširovanie homofóbnych letákov

Vejdeland a ďalší proti Švédsku

Rozsudok z 9. februára 2012.

Tento prípad sa týkal odsúdenia sťažovateľov z dôvodu rozširovania približne 100 letákov na strednej škole, ktoré boli súdmi považované za urážlivé voči homosexuálom. Sťažovatelia šíрили letáky organizácie s názvom „Mládež národa“ tak, že ich nechávali na alebo v skrinkách žiakov. V letákoch sa uvádzali tvrdenia, že homosexualita je „deviantná sexuálna úchylka“, má „morálne deštruktívny účinok na jadro spoločnosti“ a je zodpovedná za rozvoj HIV a AIDS. Sťažovatelia tvrdili, že ich cieľom nebolo vyjadrenie opovrhnutia homosexuálmi ako skupiny, ale že cieľom ich aktivity bolo začať diskusiu o nedostatku objektivity vo vzdelávaní na švédskych školách.

ESĽP rozhodol, že tieto výroky boli vážnymi obvineniami obsahujúcimi predsudky, a to napriek tomu, že priamo nenabáдали na nenávistné činy. ESĽP zdôraznil, že diskriminácia založená na sexuálnej orientácii je rovnako závažnou diskrimináciou ako tá, ktorá je založená na rase, pôvode alebo farbe pleti. Dospel k záveru, že **článok 10 Dohovoru** (sloboda prejavu) **porušený nebol**, keďže obmedzenie práva na slobodu prejavu sťažovateľov bolo primerane

švédskymi orgánmi vyhodnotené ako nevyhnutné v demokratickej spoločnosti za účelom ochrany povesti a práv iných.

Ospravedlňovanie terorizmu

Leroy proti Francúzsku

Rozsudok z 2. októbra 2008.

Sťažovateľ, karikaturista, sa sťažoval na svoje odsúdenie za verejné ospravedlňovanie terorizmu, po tom, ako 13. septembra 2011 uverejnil v novinách Basque, ktoré vychádzajú s týždňovou periodicitou, kresbu znázorňujúcu útok na dvojčiky Svetového obchodného centra s nápisom imitujúcim slogan známej značky v znení: „Všetci sme o tom snívali... Hamas to urobil.“ Sťažovateľ tvrdil, že bola porušená jeho sloboda prejavu.

ESĽP rozhodol, že v tomto prípade **nebol porušený článok 10 Dohovoru** (sloboda prejavu), pokiaľ ide o sťažovateľovo odsúdenie za spoluúčasť na ospravedlňovaní terorizmu. Vzal do úvahy predovšetkým skutočnosť, že kresba sa neobmedzovala na kritiku amerického imperializmu, ale podporovala a glorifikovala jeho násilnú deštrukciu. V tejto súvislosti ESĽP založil svoje odôvodnenia na nápise, ktorý sa pri kresbe nachádzal a uviedol, že sťažovateľ vyjadril svoju morálnu podporu tým, ktorí boli považovaní za strojcov útokov z 11. septembra 2001. Výberom jazykových prostriedkov sťažovateľ schvaľoval násilie vykonané proti tisíciam civilistov a znížil tak ľudskú dôstojnosť obetí. Navyše, ESĽP považoval za potrebné poukázať na to, že kresba mala za daných okolností osobitný význam, čo si sťažovateľ musel uvedomovať. Následok takejto správy v politicky citlivom regióne Baskicka nemožno prehliadať, keďže napriek obmedzenému obehu týždenníka, si ESĽP všimol, že uverejnenie kresby vyvolalo určitú reakciu verejnosti, schopnú ďalej podnecovať násilie, čo predpokladá určitý dopad na verejný poriadok v regióne. V dôsledku toho ESĽP považoval dôvody uvedené vnútroštátnymi súdmi pri odsúdení sťažovateľa za relevantné a dostatočné, aj vzhľadom na mierny charakter pokuty uloženej sťažovateľovi a kontext, v ktorom bola uverejnená kresba zverejnená, a preto konštatoval, že opatrenie uložené sťažovateľovi nebolo neprimerané vo vzťahu k sledovanému legitímnemu cieľu.

Ospravedlňovanie vojnových zločinov

Lehideux a Isorni proti Francúzsku

Rozsudok z 23. septembra 1998.

Sťažovatelia napísali text, ktorý bol uverejnený v denníku Le Monde a ktorý zobrazoval maršala Pétaina v pozitívnom svetle, zakrývajúc jeho politiku kolaborácie s nacistickým režimom. Text sa končil výzvou napísať dvom združeniam, ktoré sa venovali ochrane pamiatky maršala Pétaina v snahe o znovuoživenie jeho prípadu, zrušenie rozsudku z roku 1945, ktorým bol odsúdený na smrť a boli mu odňaté občianske práva a navrhnúť jeho rehabilitáciu. Na základe sťažnosti Národného združenia bývalých členov odboja boli obaja autori odsúdení za verejné obhajovanie vojnových zločinov a zločinov spolupráce s nepriateľmi. Sťažovatelia tvrdili, že došlo k porušeniu ich práva na slobodu prejavu.

ESĽP rozhodol, že v tomto prípade **bol porušený článok 10 Dohovoru** (sloboda prejavu). ESĽP nepovažoval predmetný text, aj keď je možné sa naň pozeráť prinajmenšom ako na polemický, za popierajúci historické udalosti, keďže autori ho nepísali vo vlastnom mene, ale v mene dvoch podľa zákona vytvorených združení a nevyzdvihovali v ňom pro-nacistickú politiku ako-takú, ale predovšetkým osobu jednotlivca. Napokon ESĽP vzal do úvahy

skutočnosť, že udalosti, na ktoré sa v texte odkazuje, sa stali viac ako štyridsať rokov pred jeho uverejnením a uplynutie tohto času neumožňuje s takými výroky po štyridsiatich rokoch nakladať rovnako prísne ako pred desiatimi alebo dvadsiatimi rokmi.

Hanobenie národnej identity

Dink proti Turecku

Rozsudok zo 14. septembra 2010.

Firat (Hrank) Dink, turecký novinár arménskeho pôvodu, bol novinárom a šéfredaktorom dvojjazyčného turecko-arménskeho časopisu vychádzajúcom v Istanbule. Po uverejnení ôsmich článkov v týchto novinách, v ktorých vyjadril svoje názory na identitu tureckých občanov arménskeho pôvodu, bol v roku 2006 uznaný vinným za „znevažovanie tureckej identity“. V roku 2007 bol zastrelený troma guľkami do hlavy, keď opúšťal kanceláriu novín, kde pracoval. Sťažovatelia, jeho príbuzní, sa sťažovali najmä na odsudzujúci rozsudok proti nemu, ktorý podľa nich z neho urobil cieľ pre extrémistické nacionalistické skupiny.

ESĽP rozhodol, že **došlo k porušeniu článku 10 Dohovoru** (sloboda prejavu) a konštatoval, že neexistovala žiadna naliehavá spoločenská potreba, ktorá by odôvodňovala uznanie Firata Dinka vinným z poškodenia "tureckosti". Poznamenal najmä, že séria článkov, ktoré boli vydané, nepodnecovala ostatných k násiliu, odporu alebo vzbure. Autor ich napísal v pozícii novinára a šéfredaktora turecko-arménskych novín a komentoval otázky týkajúce sa arménskej menšiny ako hráča na politickej scéne. Týmto spôsobom len vyjadroval svoje myšlienky a názory na otázku verejného záujmu v demokratickej spoločnosti. V takýchto spoločnostiach by sa diskusia o historických udalostiach mimoriadne závažnej povahy mala uskutočňovať voľne a mala by byť neoddeliteľnou súčasťou slobody prejavu s cieľom hľadať historickú pravdu. Predmetné články neboli bezdôvodne urážlivé a nepodnecovali iných k neúcte alebo nenávisti.

Zobrazenie vlajky s kontroverznými historickými významami

Fáber proti Maďarsku

Rozsudok z 24. júla 2012.

Sťažovateľ sa sťažoval, že mu bola uložená pokuta za vystavenie pruhovanej vlajky Arpádovcov, ktorá mala kontroverzné historické významy, vo vzdialenosti menej ako 100 metrov od demonštrácie proti rasizmu a nenávisti.

ESĽP rozhodol, že **došlo k porušeniu článku 10 Dohovoru** (sloboda prejavu) **v spojení s článkom 11 Dohovoru** (sloboda zhromažďovania a združovania). Uznal, že zobrazenie symbolu vlády totalitného režimu v Maďarsku by mohlo vyvolať nepríjemné pocity u obetí a ich príbuzných, ktorí by správne takéto prejavy považovali za neúčtivé, ale napriek tomu skonštatoval, že takéto pocity, hoci pochopiteľné, nemôžu stanoviť obmedzenia slobody prejavu. Sťažovateľ nekonal zneužívajúcim alebo ohrozujúcim spôsobom. Vzhľadom na jeho nenásilné správanie, vzdialenosť medzi ním a demonštrantmi a absenciu akéhokoľvek preukázateľného rizika pre verejnú bezpečnosť, ESĽP zistil, že maďarské orgány dostatočne neodôvodnili stíhanie a uloženie pokuty sťažovateľovi za odmietnutie zloženia predmetnej vlajky. Samotné vystavovanie tejto vlajky nezasahovalo do verejného poriadku ani nebránilo demonštrantom, aby sa zhromažďovali, pretože nebolo ani zastrážujúce, ani schopné podnecovať násilie.

Podnecovanie k etnickej nenávisti

Balsytė-Lideikienė proti Litve

Rozsudok zo 4. novembra 2008.

Sťažovateľka vlastnila vydavateľskú spoločnosť. V marci 2001 litovské súdy zistili, že porušila zákon o správnych deliktoch z dôvodu uverejnenia a distribúcie „litovského kalendára 2000“, ktorý podľa záverov odborníkov z oblasti politológie, podporoval etnickú neznášanlivosť. Sťažovateľke bolo vydané administratívne upozornenie a nepredané kópie kalendára boli zhabané. Sťažovateľka predovšetkým tvrdila, že zhabanie kalendára a zákaz jeho ďalšieho šírenia porušil jej právo na slobodu prejavu.

ESĽP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 10 Dohovoru** (sloboda prejavu). Konštatoval najmä, že sťažovateľka vyjadrila agresívny nacionalizmus a etnocentrizmus a jej vyhlásenia podnecovali nenávisť voči Poliakom a Židom, čo mohlo vyvolať u litovských orgánov vážne obavy. Vzhľadom na priestor pre voľnú úvahu, ponechaný zmluvným štátom, ESĽP dospel k záveru, že v prejednávanej veci vnútroštátne orgány neprekročili svoju mieru voľnej úvahy, keď usúdili, že existuje naliehavá spoločenská potreba prijať opatrenia proti sťažovateľke. ESĽP tiež poznamenal, že napriek tomu, že zhabanie uložené sťažovateľke mohlo byť považované za relatívne závažné opatrenie, nebola jej udelená pokuta, ale len upozornenie, ktoré bolo najmenej prísnou administratívnou sankciou. ESĽP preto dospel k záveru, že zásah do práva sťažovateľky na slobodu prejavu mohol byť rozumne považovaný za nevyhnutný v demokratickej spoločnosti na ochranu povesti alebo práv iných.

Podnecovanie k národnej nenávisti

Hösl-Daum a ďalší proti Poľsku

Rozhodnutie o prijateľnosti zo 7. októbra 2014.

Sťažovatelia boli obvinení z urážky poľského národa a podnecovania k národnostnej nenávisti. Tvrdili, že došlo k porušeniu ich práva na slobodu prejavu z dôvodu ich odsúdenia za umiestňovanie plagátov v nemeckom jazyku, ktoré popisujú zverstvá spáchané po druhej svetovej vojne Poliakmi a Čechmi proti nemeckému národu.

ESĽP vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** (nevyčerpanie vnútroštátnych prostriedkov nápravy). ESĽP konštatoval, že sťažovatelia tým, že nepodali ústavnú sťažnosť proti napadnutým ustanoveniam trestného zákonníka, nevyčerпали prostriedok nápravy stanovený poľským právom.

Podnecovanie k rasovej diskriminácii alebo nenávisti

Jersild proti Dánsku

Rozsudok z 23. septembra 1994

Sťažovateľ, novinár, vytvoril dokument obsahujúci výňatky z televízneho rozhovoru s tromi členmi skupiny mladých ľudí nazývaných „Greenjackets“, ktorí sa dopustili urážlivých a hanlivých poznámok o prisťahovalcoch a etnických skupinách žijúcich v Dánsku. Sťažovateľ bol odsúdený za napomáhanie šírenia rasistických poznámok. Tvrdil, že bolo porušené jeho právo na slobodu prejavu.

ESĽP urobil rozdiel medzi členmi „Greenjackets“, ktorí šíрили otvorene rasistické

poznámky a sťažovateľom, ktorý sa snažil odhaliť, analyzovať a vysvetliť túto konkrétnu skupinu mladých ľudí a ktorý sa zaoberal „špecifickými aspektmi veci, ktorá už aj tak bola predmetom veľkého záujmu verejnosti“. Celý dokument nebol zameraný na šírenie rasistických názorov a myšlienok, ale na informovanie verejnosti o tejto spoločenskej problematike. Preto ESĽP rozhodol, že **došlo k porušeniu článku 10 Dohovoru** (sloboda prejavu).

Soulas a ďalší proti Francúzsku

Rozsudok z 10. júla 2008.

Tento prípad sa týkal trestného konania začatého proti sťažovateľom po uverejnení knihy s názvom „Kolonizácia Európy“ s podnadpisom „Pravdivé poznámky o prisťahovalectve a islame“, ktoré viedli k ich odsúdeniu za podnecovanie nenávisti a násilia voči moslimským komunitám zo severnej a strednej Afriky, pričom sťažovatelia najmä namietali, že bola porušená ich sloboda prejavu.

ESĽP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 10 Dohovoru** (sloboda prejavu). Poznamenal najmä, že pri odsúdení sťažovateľov vnútroštátne súdy zdôraznili, že pojmy použité v knihe mali viesť k tomu, aby u čitateľov vyvolali pocit odmietnutia a antagonizmu, ktorý bol ešte zhoršený používaním vojenského jazyka, pokiaľ ide o predmetné komunity, ktoré boli označené za hlavného nepriateľa, a mali čitateľov knihy vyzvať, aby sa spolupodieľali na riešení, ktoré navrhuje autor, a to je vojna s etnickým pozadím. ESĽP usúdil, že dôvody predložené ako odôvodnenie odsúdenia sťažovateľov boli dostatočné a relevantné, a preto usúdil, že v tomto prípade bol zásah do práva na slobodu prejavu v demokratickej spoločnosti nevyhnutný. Nakoniec ESĽP poznamenal, že predmetné časti knihy neboli dostatočne závažné, aby odôvodnili uplatnenie článku 17 Dohovoru (zákaz zneužitia práv) v prípade sťažovateľov.

Féret proti Belgicku

Rozsudok zo 16. júla 2009.

Sťažovateľ bol poslancom belgického parlamentu a predsedom politickej strany Front National (Národný front) v Belgicku. Počas volebnej kampane boli distribuované viaceré typy letákov, ktoré obsahovali slogany ako napríklad: „Postavte sa proti islamizácii Belgicka“, „Zastavte falošnú integračnú politiku“ a „Pošlite neeurópskych uchádzačov o prácu naspäť domov“. Sťažovateľ bol odsúdený za podnecovanie k rasovej diskriminácii. Bol odsúdený na verejné práce a bol mu uložený zákaz vykonávania poslaneckého mandátu na 10 rokov. Tvrdil, že tým došlo k porušeniu jeho práva na slobodu prejavu.

ESĽP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 10 Dohovoru** (sloboda prejavu). Podľa jeho názoru boli komentáre sťažovateľa zjavne spôsobilé vyvolávať pocity nedôvery, odmietnutia alebo dokonca nenávisti voči cudzincom, najmä medzi menej informovanými občanmi. Jeho poslanstvo, vyslané vo volebnom kontexte, prinieslo zvýšenú rezonanciu a jasne predstavovalo podnecovanie rasovej nenávisti. Odsúdenie sťažovateľa bolo opodstatnené v záujme predchádzania nepokojom a ochrany práv iných, konkrétne členov prisťahovaleckej komunity.

Le Pen proti Francúzsku

Rozhodnutie o prijateľnosti z 20. apríla 2010.

V čase skutkových okolností bol sťažovateľ predsedom francúzskej strany "Národný front". Predovšetkým tvrdil, že jeho odsúdenie za podnecovanie k diskriminácii, nenávisti a

násiliu voči skupine ľudí kvôli ich pôvodu, príslušnosti alebo nepríslušnosti k určitej etnickej skupine, národu, rase alebo náboženstvu na základe vyhlásení, ktoré urobil o moslimoch vo Francúzsku v rozhovore s denníkom Le Monde - okrem iného tvrdil, že „v deň, keď už nebude vo Francúzsku 5 miliónov, ale 25 miliónov moslimov, budú rozhodovať o tejto krajine oni“ – porušilo jeho právo na slobodu prejavu.

ESĽP vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** (zjavne nepodloženú). Uviedol, že vyhlásenia sťažovateľa boli urobené v rámci všeobecnej diskusie o problémoch spojených s integráciou prisťahovalcov do ich hostiteľských krajín. Navyše, rôznorodosť dotknutých problémov, ktorá by mohla niekedy spôsobiť nedorozumenie a nepochopenie, si vyžadovala ponechanie značnej voľnosti štátu pri posudzovaní potrebnosti zásahu do slobody prejavu osoby. V tomto prípade, však komentáre sťažovateľa smerovali proti moslimskej komunite ako celku v rušivom svetle, ktoré pravdepodobne vyvolalo pocity odmietnutia a nepriateľstva. Postavil Francúzov proti komunite, ktorej náboženské presvedčenie bolo vo výrokoch výslovne spomenuté a ktorej rýchly rast bol prezentovaný ako skryté ohrozenie dôstojnosti a bezpečnosti francúzskeho ľudu. Dôvody, ktoré uviedli vnútroštátne sudy pri odsúdení žalobcu boli preto relevantné a postačujúce. Ani uložená sankcia nebola neprimeraná. Súd preto zistil, že zásah do práva sťažovateľa na slobodu prejavu bol nevyhnutný v demokratickej spoločnosti.

Perinçek proti Švajčiarsku

Rozsudok Veľkej komory z 15. októbra 2015.

Tento prípad sa týkal trestného odsúdenia sťažovateľa, tureckého politika, za to, že vo Švajčiarsku verejne vyjadril názor, že masové deportácie a masakre, ktoré utrpeli Arméni v Osmanskej ríši v roku 1915 a v nasledujúcich rokoch, nepredstavovali genocídu. Švajčiarske sudy predovšetkým uviedli, že jeho motívy sa zdali byť rasistické a nacionalistické, a že jeho vyhlásenia neprispievali k historickej diskusii. Sťažovateľ sa sťažoval, že jeho odsúdenie a trest boli v rozpore s jeho právom na slobodu prejavu.

ESĽP rozhodol, že **došlo k porušeniu článku 10 Dohovoru** (sloboda prejavu). Uvedomujúc si veľký význam, ktorý pripisuje arménske spoločenstvo otázke, či tieto masové deportácie a masakre majú byť považované za genocídu, zistil, že dôstojnosť obetí a dôstojnosť a identita súčasných Arménov bola chránená článkom 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného života). Súd preto musel nájsť rovnováhu medzi dvoma právami Dohovoru – právom na slobodu prejavu a právom na rešpektovanie súkromného života – pri zohľadnení osobitných okolností prípadu a proporcionality medzi použitými prostriedkami a cieľom. V tomto prípade ESĽP dospel k záveru, že v demokratickej spoločnosti nebolo potrebné, aby bol sťažovateľovi uložený trest odňatia slobody s cieľom chrániť práva príslušného arménskeho spoločenstva. ESĽP zohľadnil najmä tieto prvky: vyhlásenia sťažovateľa o veciach verejného záujmu nepredstavovali výzvu k nenávisti alebo neznášanlivosti; kontext, v ktorom boli urobené, nebol poznačený zvýšeným napätím alebo osobitným historickým podtextom vo Švajčiarsku; vyhlásenia nemohli byť považované za útok na dôstojnosť členov arménskej komunity, ktorý by vyžadoval trestnoprávnu odpoveď vo Švajčiarsku; pre Švajčiarsko z medzinárodného práva nevyplývala povinnosť kriminalizovať takéto vyhlásenia; švajčiarske sudy zjavne odsúdili sťažovateľa len za vyjadrenie stanoviska, ktoré sa odlišovalo od tých oficiálne stanovených vo Švajčiarsku; zásah do jeho práva na slobodu prejavu mal vážnu formu odsúdenia v trestnom konaní.

Podnecovanie k náboženskej netolerancii

Í. A. proti Turecku

Rozsudok z 13. septembra 2005.

Sťažovateľ, majiteľ a generálny riaditeľ vydavateľskej spoločnosti, uverejnil 2 000 výtlačkov knihy, ktorá sa venovala teologickým a filozofickým otázkam v románovom štýle. Istanbulský prokurátor obvinil sťažovateľa z urážky „Boha, náboženstva, Proroka a svätej knihy“. Súd prvého stupňa odsúdil sťažovateľa na dva roky odňatia slobody a zaplatenie pokuty, avšak okamžite zmenil trest odňatia slobody na malú pokutu. Sťažovateľ podal odvolanie na kasačný súd, ktorý potvrdil rozsudok. Sťažovateľ tvrdil, že jeho odsúdenie a trest porušili jeho právo na slobodu prejavu.

ESĽP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 10 Dohovoru** (sloboda prejavu). Opätovne zdôraznil, že tí, ktorí sa rozhodli uplatňovať slobodu manifestácie svojho náboženstva, bez ohľadu na to, či to robili ako členovia náboženskej väčšiny alebo menšiny, nemohli odôvodnene očakávať, že budú oslobodení od každej kritiky. Museli tolerovať a akceptovať popieranie zo strany osôb iného náboženského presvedčenia a dokonca aj rozširovanie doktrín nepriateľských k ich viere. Tento prípad sa však netýkal iba znepokojujúcich, šokujúcich alebo „provokatívnych“ názorov, ale aj znevažujúceho útoku na Proroka islamu. Bez ohľadu na skutočnosť, že v tureckej spoločnosti existovala určitá tolerancia voči kritike náboženskej náuky, ktorá bola hlboko spojená s princípom sekularizácie, veriaci mohli legitímne pociťovať, že niektoré časti tejto knihy predstavujú neoprávnený a ofenzívny útok na nich. Za týchto okolností sa ESĽP domnieval, že cieľom predmetného opatrenia bolo poskytnúť ochranu proti ofenzívnym útokom na veci považované moslimami za posvätné, a preto spĺňalo „naliehavú spoločenskú potrebu“. Takisto ESĽP zohľadnil skutočnosť, že turecké súdy sa nerozhodli zabaviť predmetnú knihu, a preto rozhodol, že nevýznamná pokuta bola primeraná cieľu sledovanému príslušným opatrením.

Erbakan proti Turecku

Rozsudok zo 6. júla 2006.

Sťažovateľ, politik, bol v prvom rade predsedom vlády Turecka. V čase skutkových okolností bol predsedom organizácie Refah Partisi (sociálna strana), ktorá bola v roku 1998 zrušená z dôvodu vykonávania činností, ktoré boli v rozpore so zásadami sekularizmu. Sťažoval sa najmä na to, že jeho odsúdenie za komentáre vo verejnom prejave, ktoré boli považované za podnecujúce k nenávisti a náboženskej neznášanlivosti, porušilo jeho právo na slobodu prejavu.

ESĽP rozhodol, že **došlo k porušeniu článku 10 Dohovoru** (sloboda prejavu). Zistil, že takéto komentáre, ak boli urobené známym politikom na verejnom zhromaždení, naznačovali víziu spoločnosti, ktorá bola štruktúrovaná výlučne okolo náboženských hodnôt, a preto ju bolo len ťažké zladať s pluralizmom typickým pre súčasné spoločnosti, kde je vzájomne konfrontovaná široká škála rôznych skupín. Zdôrazňujúc, že boj proti všetkým formám neznášanlivosti je neoddeliteľnou súčasťou ochrany ľudských práv, ESĽP rozhodol, že je veľmi dôležité, aby sa politici vo svojich prejavoch vyhli komentárom, ktoré by podporovali neznášanlivosť. Vzhľadom na základnú povahu slobodnej politickej diskusie v demokratickej spoločnosti však ESĽP dospel k záveru, že dôvody odôvodňujúce trestné stíhanie sťažovateľa nie sú dostatočné na to, aby preukázali, že zásah do výkonu jeho práva na slobodu prejavu bol nevyhnutný v demokratickej spoločnosti.

Urážka štátnych orgánov

Otegi Mondragon proti Španielsku

Rozsudok z 15. marca 2011.

Sťažovateľ, hovorca ľavicovej baskickej separatistickej parlamentnej skupiny sa na tlačovej konferencii vyjadril k zrušeniu baskického denníka (kvôli jeho podozrivým spojeniam so skupinou ETA) a údajnému zlému zaobchádzaniu so zatknutými osobami počas policajnej operácie. Vo svojom vyhlásení sa odvolal na španielskeho kráľa ako „najvyššieho veliteľa španielskych ozbrojených síl, inými slovami osobu zodpovednú za mučenie, ktorá presadzuje svoj monarchický režim nad našim ľudom prostredníctvom mučenia a násilia“. Sťažovateľ bol odsúdený na trest odňatia slobody za trestný čin vážnej urážky kráľa. Tvrdil, že bolo porušené jeho právo na slobodu prejavu.

ESĽP rozhodol, že **došlo k porušeniu článku 10 Dohovoru** (sloboda prejavu), ktorý zistil, že odsúdenie a sankcia sťažovateľa boli neprimerané k legitímnemu sledovanému cieľu, a to k ochrane dobrého mena kráľa Španielska, ako ju zaručuje španielska ústava. ESĽP najmä poznamenal, že hoci je pravda, že jazyk použitý sťažovateľom mohol byť považovaný za provokatívny, bolo nevyhnutné mať na pamäti, že aj keď niektoré slová použité vo vyhlásení sťažovateľa boli nepriateľské, nedošlo k podnecovaniu k násiliu a nepredstavovali nenávistné prejavy. Okrem toho išlo o ústne vyhlásenia, ktoré boli urobené počas tlačovej konferencie, čo znamenalo, že sťažovateľ nebol schopný ich preformulovať, odvolať alebo stiahnuť ich skôr než boli uverejnené.

Nenávistné prejavy a internet

Delfi AS proti Estónsku

Rozsudok Veľkej komory zo 16. júna 2015.

Toto bol prvý prípad, v ktorom mal ESĽP preskúmať sťažnosť týkajúcu sa zodpovednosti za komentáre uverejňované používateľmi na internetovom spravodajskom portáli. Sťažujúca sa spoločnosť, ktorá prevádzkuje spravodajský portál na komerčnom základe, sa sťažovala, že ju vnútroštátne súdy považovali za zodpovednú za urážlivé komentáre, ktoré jej čitatelia napísali pod jeden z jej online spravodajských článkov o trajektovej spoločnosti. Na žiadosť právnikov majiteľa trajektovej spoločnosti sťažovateľka odstránila útočné komentáre asi šesť týždňov po ich uverejnení.

ESĽP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 10 Dohovoru** (sloboda prejavu). Najprv vzal do úvahy proti sebe stojace aspekty týkajúce sa prínosov internetu, bezprecedentnej platformy, ktorá zabezpečuje slobodu prejavu a jeho nebezpečenstva, spočívajúceho v možnosti, že nenávistné prejavy a prejavy podnecujúce násilie sa šíria po celom svete v priebehu niekoľkých sekúnd a niekedy zostávajú naďalej k dispozícii online. ESĽP ďalej poznamenal, že protiprávnosť predmetných komentárov bola zjavne založená na skutočnosti, že väčšina komentárov mala charakter podnecovania k nenávisti alebo k násiliu voči majiteľovi trajektovej spoločnosti. V dôsledku toho sa prípad týkal povinností a zodpovedností podľa článku 10 ods. 2 Dohovoru internetových spravodajských portálov, ktoré na komerčnom základe poskytovali platformu pre komentáre uverejňované používateľmi o predtým uverejnenom obsahu a niektorí užívatelia – či už identifikovaní, alebo anonymní – v zjavne nezákonnom prejave, ktorý porušoval osobnostné práva iných a predstavoval nenávistné

prejavy a podnecovanie k násiliu voči nim. V prípadoch, ako je to v posudzovanom prípade, keď komentáre tretích strán majú formu nenávistných prejavov a priamo ohrozujú fyzickú integritu jednotlivcov, ESĽP usúdil, že práva a záujmy ostatných a spoločnosti ako celku môžu oprávňovať zmluvné strany, aby bez porušenia článku 10 Dohovoru uznali za zodpovedné internetové spravodajské portály, ak neprijmú opatrenia na bezodkladné odstránenie protiprávných komentárov, a to aj bez oznámenia zo strany údajnej obete alebo tretích strán.

Na základe konkrétneho posúdenia týchto aspektov a berúc do úvahy najmä extrémnu povahu predmetných komentárov, skutočnosť, že boli zverejnené v reakcii na článok uverejnený sťažujúcou sa spoločnosťou na jej profesionálne spravovanom spravodajskom portáli na komerčnom základe, nedostatočnosť opatrení prijatých sťažujúcou sa spoločnosťou bezodkladne po uverejnení komentárov predstavujúcich prejavy nenávisti a prejavy podnecujúce k násiliu a zabezpečenia reálnej perspektívy zodpovednosti autorov takýchto pripomienok a miernej sankcie (320 eur), ktoré boli uložené sťažujúcej sa spoločnosti, ESĽP konštatoval, že uznanie zodpovednosti estónskych súdov voči sťažujúcej sa spoločnosti bolo odôvodneným a primeraným obmedzením slobody prejavu.

Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete and Index.hu Zrt proti Maďarsku

Rozsudok z 2. februára 2016.

Tento prípad sa týkal zodpovednosti samoregulačného orgánu poskytovateľov internetového obsahu a internetového spravodajského portálu za vulgárne a urážlivé online komentáre uverejnené na svojich webových stránkach po uverejnení stanoviska kritizujúceho zavádzajúce obchodné praktiky dvoch webových stránok o nehnuteľnostiach. Sťažovatelia sa sťažovali na rozhodnutia maďarských súdov v ich neprospech, ktoré ich v skutočnosti nútili upraviť obsah komentárov, ktoré čitatelia uverejnili na svojich internetových stránkach, tvrdiac, že to bolo v rozpore s podstatou slobodného prejavu na internete.

ESĽP rozhodol, že **došlo k porušeniu článku 10 Dohovoru** (sloboda prejavu). Opätovne zdôraznil, že hoci vydavatelia v tradičnom zmysle nie sú zodpovední za komentáre, internetové spravodajské portály musia v zásade na seba prevziať povinnosti a zodpovednosť. ESĽP však dospel k záveru, že maďarské súdy pri rozhodovaní o zodpovednosti v prípade sťažovateľov nevykonali riadne vyvažovanie medzi konkurujúcimi právami, a to medzi právom sťažovateľov na slobodu prejavu a právom na rešpektovanie dobrého obchodného mena. Predovšetkým maďarské orgány prijali ako fakt to, že komentáre boli nezákonné, pretože poškodzovali dobré meno realitných webových stránok.

Treba poznamenať, že prípad sťažovateľov bol v niektorých aspektoch odlišný od prípadu *Delfi AS proti Estónsku* (pozri vyššie), v ktorom ESĽP rozhodol, že komerčne spravovaný internetový spravodajský portál bol zodpovedný za útočné komentáre uverejnené online jeho čitateľmi. Prípad sťažovateľov bol predovšetkým zbavený kľúčových prvkov vyskytujúcich sa v prípade *Delfi AS*, ktorými boli nenávistné prejavy a podnecovanie k násiliu. Komentáre v tomto prípade, hoci boli urážlivé a vulgárne, neboli jednoznačne protiprávnym prejavom. Okrem toho, hoci Index je majiteľom veľkej mediálnej divízie, ktorú treba považovať za majúcu hospodárske záujmy, Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete je neziskové samoregulačné združenie poskytovateľov internetových služieb bez takýchto záujmov.

Pihl proti Švédsku

Rozhodnutie o prijateľnosti zo 7. februára 2017.

Sťažovateľ bol predmetom hanlivého online komentára, ktorý bol anonymne

zverejnený na blogu. Podal občianskoprávnu žalobu proti malému neziskovému združeniu, ktoré spravovalo tento blog, a tvrdil, že to by malo byť zodpovedné za uverejnený komentár tretej strany. Tvrdenie bolo zamietnuté švédskymi súdmi a kancelárom spravodlivosti. Sťažovateľ sa sťažoval ESĽP, že tým, že vnútroštátne orgány združenie nepovažovali za zodpovedné, neposkytli tým ochranu jeho povesti a porušili jeho právo na rešpektovanie súkromného života.

ESĽP vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** ako zjavne nepodloženú. Zdôraznil najmä, že v takých prípadoch, ako je tento, je potrebné dosiahnuť rovnováhu medzi právom jednotlivca na rešpektovanie súkromného života a právom na slobodu prejavu, ktorým disponuje jednotlivec alebo skupina, ktorá prevádzkuje internetový portál. Vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci ESĽP konštatoval, že vnútroštátne orgány dosiahli spravodlivú rovnováhu, keď odmietli združenie považovať za zodpovedné za anonymný komentár. Bolo to najmä preto, že hoci tento komentár bol urážlivý, nepredstavoval nenávistný prejav ani podnecovanie k násiliu; bol uverejnený na malom blogu, ktorý spravuje nezisková asociácia; komentár bol odstránený deň po tom, čo sťažovateľ podal sťažnosť; a bol na blogu uverejnený asi len deväť dní.

Preklad: Kancelária zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva

Zdroj:

Factsheet — Hate Speech [online]. Štrasburg : Európsky súd pre ľudské práva, 2017 [cit. 2018-12-12]. Dostupné na internete:

<https://echr.coe.int/Documents/FS_Hate_speech_ENG.pdf>